

סדר

תוספתא יומית

בהגהה חדשה לפי גסחאות מדיקות ובנקוד מלא

כפי תקנת והדרכת

מרן מוהרא"ש שליט"א

הלמוד לשבוע פרשת וירא (ט' – טו חשוון) תשע"ה

מסכתות: מגלה (ד) מועד קטן (א-ג) חגיגה (א-ב)

יבמות

יצא לאור ערב שבת קדש לסדר לך לך תשע"ה

על ידי תלמידי מתיבתא 'היכל הקדש' חסידי ברסלב

עיר הקדש ירושלים תוכב"א

קריאה נרגשת

לכל אחד מאנשי שלומנו אשר אור הצדיק מאיר בקרבנו! הנה זה כבר במשך י"ד שנה קול כרוז קרי בחיל שכל אחד יבנה לעצמו בי"ת נצחי לעלמא דאתי, בכך שילמד בכל יום ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא. וידוע עד כמה כ"ק מוהרא"ש שליט"א מעורר לציית את רבינו ז"ל לעסוק בכל חלקי התורה הקדושה. והנה לימוד התוספתא היה מוזנח אצל כל חלקי העם, מחמת הקושי, ומחמת ריבוי הגרסאות, ועוד טעמים. והנה התעוררנו כעת, לסדר התוספתא כראוי, נקי משגיאות וברור כהלכה ובניקוד מלא, למען ירוץ הגורס והלומד בו. על כן, על של עתה באנו בעת התחלת הלימוד סדר נשים בתחילת חדש חשון. אשרי הזוכה לקחת את עצמו ללימוד הזה אשר אורך דקות ספורות ביום בלבד – ויהיה לו בי"ת שלם לעד.

הועד לחפצת והחדרת לימוד התוספתא

יום ראשון, ט הששון

מסכת מגילה פרק שלישי

ג,א ראש חדש אדר שחל להיות בשבת קורין פרשת שקלים, ומפטירין (מלכים-ב יב) פרשת שקלים שביהודע הכהן. איזו היא שבת ראשונה? כל שראש חדש אדר חל להיות בתוכה, ואפלו בערב שבת. בשניה "זכור". ומפטירין (שמואל-א טו): "בה אמר ה' צבאות פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל". איזו היא שבת שניה? כל שחל פורים להיות בתוכה, ואפלו בערב שבת. בשלישית - פרה אדמה, ומפטירין (יהושע לז): "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם". איזו היא שבת שלישית? כל שסמוכה לפורים מאחריו. רביעית - "החדש הזה לכם ראש חדשים", ומפטירין (יהושע מה): "בה אמר ה' בראשון באחד לחדש", איזו היא שבת רביעית? כל שחל ראש חדש ניסן חל להיות בתוכה, ואפלו בערב שבת.

ב. הִיְתָה פְּרִשַׁת שְׁקָלִים סְמוּכָה לְאֹדֶר הָרֵאשׁוֹן, בֵּין מְלֻפְּנֶיהָ בֵּין מְלֻאֲחֶיהָ – קוֹרֵין אוֹתָהּ וְחֻזְרֵין וְכוּפְּלֵין אוֹתָהּ. וְכֵן בְּשִׁנְיָהּ, וְכֵן בְּשָׁלִישִׁיתָּ, וְכֵן בְּרִבְעִיתָּ, וְכֵן בְּפוּרִים, שׁוֹאֲלִים הַלְכוֹת פֶּסַח בְּפֶסַח, וְהַלְכוֹת עֶצְרַת בְּעֶצְרַת. הַלְכוֹת חֹג בְּחֹג. בְּבֵית הַוַּעַד שׁוֹאֲלִים בְּהַלְכוֹת הַפֶּסַח קוֹדֵם לַפֶּסַח שְׁלֹשִׁים יוֹם. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת.

ג. יוֹם-טוֹב רֵאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, קוֹרֵין בְּפְרִשַׁת הַמוֹעֲדוֹת, וּמְפֻטְרֵין בְּפֶסַח גְּלָגֵל. וְשָׂאֵר כָּל יְמוֹת הַפֶּסַח – מְלַקֵּט וְקוֹרֵא מֵעֲנִינוֹ שֶׁל פֶּסַח, יוֹם-טוֹב אַחֲרוֹן שֶׁל פֶּסַח – קוֹרֵין "וַיְהִי בְשַׁלַּח", וּמְפֻטְרֵין "וַיְדַבֵּר דְּוֹד". בְּעֶצְרַת קוֹרֵין (דְּבָרִים טו): "שִׁבְעָה שָׁבוּעוֹת", וּמְפֻטְרֵין בְּחֻבְקוּק. אַחֲרַיִם אוֹמְרִים: "בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי". בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה (וַיִּקְרָא כג): "דַּבֵּר אֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֲדָשׁ וְגו'. וַיֵּשׂ אוֹמְרִים (בְּרֵאשִׁית כא): "וְה' פָּקַד אֶת שָׁרָה". בְּיוֹם הַכְּפוּרִים קוֹרֵין "אַחֲרֵי מוֹת", וּמְפֻטְרֵין (בַּמִּדְבָּר כט): "בְּעֵשׂוֹר", שֶׁבְחַמֵּשׁ הַכְּפוּרִים, יוֹם-טוֹב הָרֵאשׁוֹן שֶׁל חֹג קוֹרֵין בְּפְרִשַׁת מוֹעֲדוֹת שַׁבָּתוֹרַת בְּהַנִּים. וְשָׂאֵר כָּל יְמוֹת הַחֹג בְּקַרְבָּנוֹת הַחֹג, בְּחַמֵּשָׁה עָשָׂר יוֹם לַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי

הָזֶה חַג הַסִּבּוֹת וְגו', בְּשָׁנֵי (בַּמִּדְבָּר כט): "בַּיּוֹם הַשְּׁנִי בְּשָׁלִישֵׁי
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי" וְכו', יוֹם-טוֹב הָאֶחָדָּן לְשַׁל חַג, קוֹרִין כָּל הַבְּכוֹר
מִצֹּת וְחֻקִּים וּבְכוֹר.

ד. בְּרֵאשֵׁי חֹדֶשׁ שֶׁל חֲנֻכַּת קוֹרִין (בַּמִּדְבָּר כח): "וּבְרֵאשֵׁי חֹדְשֵׁיכֶם",
מָקוֹם שְׁמֹפְסִיקִין בְּשַׁבַּת שַׁחֲרִית - שֵׁם קוֹרִין בְּמִנְחָה, בְּמִנְחָה
- שֵׁם קוֹרִין בְּשָׁנֵי. בְּשָׁנֵי - שֵׁם קוֹרִין בְּחֻמֵּישֵׁי. בְּחֻמֵּישֵׁי - שֵׁם
קוֹרִין לְשַׁבַּת הַבָּאָה; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: מָקוֹם
שְׁמֹפְסִיקִין בְּשַׁבַּת שַׁחֲרִית - שֵׁם קוֹרִין בְּמִנְחָה. וּבְשָׁנֵי וּבְחֻמֵּישֵׁי
וּלְשַׁבַּת הַבָּאָה.

ג. הַ בַּיּוֹם-טוֹב - חֲמִשָּׁה, בַּיּוֹם הַכַּפּוּרִים - שֵׁשָׁה, בְּשַׁבַּת -
שִׁבְעָה; אֵין פּוֹחֲתִין מֵהֵן וְאֵין מוֹסִיפִין עֲלֵיהֶן; דְּבָרֵי רַבִּי
יִשְׁמַעֵאל. רַבִּי עֲקִיבָה אָמַר: בַּיּוֹם-טוֹב - חֲמִשָּׁה. בַּיּוֹם
הַכַּפּוּרִים - שִׁבְעָה. וּבְשַׁבַּת - שֵׁשָׁה. אֵין פּוֹחֲתִין מֵהֵן אֲבָל
מוֹסִיפִין עֲלֵיהֶן. הַכֹּל עוֹלִין לְמִנְיָן שִׁבְעָה, אֲפִלּוּ קָטָן, וְאֲפִלּוּ
אִשָּׁה. אֲבָל אָמְרוּ חֲכָמִים: אִשָּׁה לֹא תִקְרָא בַּתּוֹרָה מִפְּנֵי כְבוֹד
הַצְּבוֹר.

ו. בֵּית הַכְּנֶסֶת שָׁאִין לָהֶם מִי שִׁיקָרָא, אֲפָּלָא אֶחָד עוֹמֵד וְקוֹרָא וְיוֹשֵׁב, אֲפָּלוּ שְׂבָעָה פְּעָמִים. בֵּית הַכְּנֶסֶת שָׁל לְעוֹזוֹת, אִם יֵשׁ לָהֶם מִי שִׁיקָרָא עֵבְרִית - פּוֹתְחִין עֵבְרִית, וְחוֹתְמִין. אִם יֵשׁ לָהֶם אַחֵר - מִי שִׁיקָרָא הוּא קוֹרָא.

ז. אִין עוֹשִׂין מַעְמָד וּמוֹשָׁב פְּחוֹת מִשְׂבָּעָה פְּעָמִים, וְאִין אוֹמְרִים בְּרַפְת אֲבָלִים פְּחוֹת מַעְשָׂרָה. וְאִין מַעְמָד פְּחוֹת מַעְשָׂרָה, וְאִין אֲבָלִים מִן הַמְּנִין. אִין אוֹמְרִים בְּרַפְת חֲתָנִים פְּחוֹת מַעְשָׂרָה, וְחֲתָנִים מִן הַמְּנִין. אוֹמְרִים בְּרַפְת חֲתָנִים, בֵּין בְּסֻעֻדַת אַרוּסִין, בֵּין בְּסֻעֻדַת נְשׂוּאִין, בֵּין בְּחוּל בֵּין בְּשַׁבַּת. רַבֵּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אִם בָּאוּ פָּנִים חֲדָשׁוֹת - אוֹמְרִים בְּרַפְת חֲתָנִים. וְאִם לֹא - אִין אוֹמְרִים בְּרַפְת חֲתָנִים.

ח. אֵימְתִי מְסִיעִין עַל הַחֲדָשׁ? - לְאוֹר עֲבוּרוֹ. בֵּיצֵד? חָל לְהִיּוֹת עֵרֵב שַׁבַּת וְשַׁבַּת - מְסִיעִין עָלָיו לְמוֹצָאֵי שַׁבַּת. אָמַר רַבֵּי אֲלֵעָזָר בְּרַבֵּי צְדוֹק: כָּךְ הָיוּ חֲבוּרוֹת שְׁבִירוּשָׁלַיִם נוֹהֲגִין, אֵלּוּ לְבֵית הַמִּשְׁתָּה וְאֵלּוּ לְבֵית הָאֲבָל, אֵלּוּ לְסֻעֻדַת אַרוּסִין וְאֵלּוּ לְסֻעֻדַת נְשׂוּאִין, אֵלּוּ לְשַׁבּוּעַ הַכֶּן וְאֵלּוּ לְלִקוּט עֲצָמוֹת. שַׁבּוּעַ הַכֶּן וְלִקוּט עֲצָמוֹת - שַׁבּוּעַ הַכֶּן קוֹדֵם לְלִקוּט עֲצָמוֹת. בֵּית

הַמִּשְׁתָּה וּבֵית הָאֵבֶל - בֵּית הַמִּשְׁתָּה קֹדֶם לְבֵית הָאֵבֶל. רַבִּי יִשְׁמַעֵאל הָיָה מְקַדֵּים בֵּית הָאֵבֶל לְכַלֵּם, שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ג, ב): "טוֹב לָלֶכֶת אֶל בֵּית אֵבֶל מִלֶּכֶת אֶל בֵּית הַמִּשְׁתָּה". רַבִּי מֵאִיר אֹמֵר מִשּׁוּם רַבִּי עֲקִיבָה: מַה תִּלְמוּד לֹאמֹר (שם): "וְחָחִי יִתֵּן אֶל לְבוֹ?" - עֶבֶד דִּיעֲבֹדוּן לָךְ, לְוִיָּה דִילְוֹן לָךְ, סֶפֶד דִּיסְפְּדוּנָךְ קִבֵּר דִּיקִבְרוּנָךְ.¹

ט. אֵין קוֹרִין בַּתּוֹרָה פְּחוֹת מִשְׁלָשָׁה פְּסוּקִין בְּכַרְדָּ אֶחָד, אִם הִיתָה פְּרָשָׁה שֶׁל אַרְבַּע וְשֶׁל חֲמִשָּׁה - תְּרִי זֶה קוֹרֵא אֶת בְּלָה. הִיתָה פְּרָשָׁה שֶׁל חֲמִשָּׁה וְקֵרָא שְׁלֹשָׁה, וְהֵנִיחַ אֶת הַשְּׁנַיִם, הָעוֹמֵד אַחֲרָיו לְקֵרָא - קוֹרֵא אוֹתָן. שְׁנַיִם וְעוֹד שְׁלֹשָׁה בְּפִרְשָׁה אַחֲרָת, אִם הִיתָה פְּרָשָׁה שֶׁל אַרְבַּעַה וְשֶׁל חֲמִשָּׁה - תְּרִי זֶה קוֹרֵא אֶת בְּלָה. אֵין מִפְטִירִין בְּנִבְיָא פְּחוֹת מִשְׁלָשָׁה פְּסוּקִים בְּכַרְדָּ אֶחָד. אִם הִיתָה פְּרָשָׁה שֶׁל אַרְבַּעַה וְשֶׁל חֲמִשָּׁה פְּסוּקִין - תְּרִי זֶה קוֹרֵא אֶת בְּלָה. הַמְקַצֵּר - תְּרִי זֶה מְשַׁבֵּחַ. וְאִם הָיוּ שְׁלֹשָׁתָן שְׁלֹשׁ פְּרָשִׁיּוֹת, כְּגוֹן (ישעיה נב, ג-ה): "כִּי כֹה אָמַר ה' "

¹ עֲשֵׂה שִׁיעֵשׂוּ לָךְ, לְוִיָּה שִׁילְוֹן אוֹתָךְ, סֶפֶד שִׁסְפְּדוּ אוֹתָךְ.

הנם נמפרתם ... כי כה אמר אדני אלהים מצרים ירד עמי
בראשנה ... ועתה מה לי פה נאם ה'" – קורא אחד אחד.

י. אין משירין בסוף הספר, אלא כדי שיקראו שבעה, שיר כדי
שיקראו ששה – קורא אותן ששה, ועוד שבעה בחמש אחר.
אין משירין בסוף התורה, אלא כדי שיקראו שבעה. שיר כדי
שיקראו ששה וקראו אותן ששה – חוזר הענין הראשון וקורא
אותן שבעה.

יא. מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה. אין מדלגין מנביא
לנביא, ובנביא של שנים עשר – מדלג, ובלבד שלא ידלג
מסוף הספר לתחלתו.

יב. גולגין ספר תורה במטפחות חפושין, וחפושין במטפחות
נביאים וכתובים. אבל לא נביאים וכתובים במטפחות חפושין,
ולא חפושין במטפחות ספר תורה. מניחין תורה על גבי תורה,
ותורה על גבי חפושין. תורה וחפושין על גבי נביאים וכתובים
אבל לא נביאים וכתובים על גבי חפושין, ולא חפושין על גבי
תורה.

יג. אֶחָד קוֹרֵא בַּתּוֹרָה וְאֶחָד מִתְרַגֵּם, לֹא יֵחָד אֶחָד קוֹרֵא וּשְׁנַיִם מִתְרַגְּמִין, וְלֹא שְׁנַיִם קוֹרִין וְאֶחָד מִתְרַגֵּם, וְלֹא שְׁנַיִם קוֹרִין וּשְׁנַיִם מִתְרַגְּמִין. אֶחָד קוֹרֵא בְּנִבְיָא וְאֶחָד מִתְרַגֵּם. אֶחָד קוֹרֵא וּשְׁנַיִם מִתְרַגְּמִין, אָבֵל לֹא שְׁנַיִם קוֹרִין וְאֶחָד מִתְרַגֵּם, וְלֹא שְׁנַיִם קוֹרִין וּשְׁנַיִם מִתְרַגְּמִין. אֶחָד קוֹרֵא מִגִּלָּה וְאֶחָד מִתְרַגֵּם. אֶחָד קוֹרֵא וּשְׁנַיִם מִתְרַגְּמִין. שְׁנַיִם קוֹרִין וְאֶחָד מִתְרַגֵּם. שְׁנַיִם קוֹרִין וּשְׁנַיִם מִתְרַגְּמִין. קָטָן מִתְרַגֵּם עַל יְדֵי גְדוֹל, אָבֵל אֵין כְּבוֹד שְׂתִיתְרַגֵּם גְּדוֹל עַל יְדֵי קָטָן, שֶׁנֶּאֱמָר (שְׁמוֹת ז, א): "וְאֶתְרֵן אֶחֱיָדָּה יִהְיֶה נְבִיאָדָּה", חוֹן הַכְּנֶסֶת לֹא יִקְרָא עַד שְׂיֵאמְרוּ לוֹ אַחֲרֵימִ. וְכֵן רֹאשׁ בֵּית הַכְּנֶסֶת - לֹא יִקְרָא עַד שְׂיֵאמְרוּ לוֹ אַחֲרֵימִ, שְׂאֵין אָדָם מְבַזְבֵּז לְעֶצְמוֹ, חוֹן הַכְּנֶסֶת הָעוֹמֵד לְקָרוֹת - אֶחָד עוֹמֵד וּמְחַזֵּן לוֹ עַד שְׁעָה שְׂיִקְרָא.

יד. בֵּיצֵד הָיוּ זְקָנִים יוֹשְׁבֵינָה? פְּנִיָהֶם כְּלָפֵי הָעַם וְאַחֲוִירֵיהֶן כְּלָפֵי קֳדָשׁ, כְּשֶׁמְנִיחִין אֶת הַתְּבָה - פְּנִיָהֶם כְּלָפֵי הָעַם, וְאַחֲוִירֵיהֶם כְּלָפֵי קֳדָשׁ, כְּשֶׁחִבְהֵנִים נוֹשְׂאִים כְּפִיָהֶם - פְּנִיָהֶם כְּלָפֵי הָעַם וְאַחֲוִירֵיהֶן כְּלָפֵי קֳדָשׁ, חוֹן הַכְּנֶסֶת פָּנָיו כְּלָפֵי קֳדָשׁ, וְכָל הָעַם פְּנִיָהֶם כְּלָפֵי קֳדָשׁ, שֶׁנֶּאֱמָר (ויקרא ח, ד): "וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל פֶּתַח

אהל מועד". אין פותחין פתחי בתי כנסיות אלא למזרח, שכן מצינו בתיכל שהיה פתוח למזרח, שנאמר (במדבר ג, לח): "והחנים לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד מזרחה"; אין בזין אותו אלא בגובהה של עיר, שנאמר (משלי א, כא): "בראש המיות תקרא".

טו. איזו היא קימה שאמרה תורה (ויקרא יט, לב): "מפני שיבה תקום"? עומד מפניו בתוך ארבע אמות שלו. איזה הוא הדור שאמרה תורה (שם): "והדרת פני זקן"? לא עומד במקומו, ולא מדבר במקומו, ולא סותר את דבריו, נוהג בו מורא ויראה במשא ומתן, ובכניסה וביציאה, וכן קודמין לכל אדם, שנאמר (דברים א, טו): "ואתן אותם ראשים עליכם". היציא למלחמת הרשות - חופר ויושב חופר ומכסה, שנאמר (דברים כג, יד): "והפרתה בה ושבת" וגו'. המסיד את רגליו - פניו כלפי העם. המטיל את הפנים - אהוריו כלפי קדשו. אמר רבי יוסי: במה דברים אמורים? מן הצופין ולפנים, אבל מן הצופין ולחזין אין צריך.

טז. הפורס על שמע, והמברך על המצות, ועל הפרות – הרי זה לא יענה אחר עצמו 'אמן'. אם ענה – הרי זה דרך בורות, אין ענין אמן, לא יתומה ולא קטופה. בן עזאי אומר: העונה אמן יתומה – יהיו בניו יתומים. קטופה – יתקטפו ימיו. ארבה – יאריך ימים ושנים.

יז. פוחה, פורס על שמע ומתרגם. רבן שמעון בן גמליאל אומר: יהא זהיר בעצמו שלא יתגלה. סומא, פורס על שמע ומתרגם. רבי יהודה אומר: כל שלא ראה מאורות מימיו – לא יפרס על שמע. אמרו לו: הרבה דרשו במרכבה ולא ראו אותה מעולם. כהן שיש בו מום בפניו בידיו וברגליו – הרי זה לא ישא את כפיו, מפני שהעם מסתבלין בו. ואם תיה חבר עיר – הרי זה מתר. הרי שהיה מעטף במעפרת ובלפידים, אין כבוד שיקרא ויתרגם ויעבר לפני התכה וישא את כפיו.

יח. התולה מזוזתו בתוך פתחו – סכנה ואין בה מצוה, נתנה במקל ותלאה אחר הדלת – סכנה ואין בה מצוה. של בית מונבו המלך היו עושין בן בפונדקאות.

יפ. יש נקראין ומתרגמין, נקראין ולא מתרגמין, לא נקראין
 ולא מתרגמין. מעשה בראשית - נקרא ומתרגם, מעשה לוט
 ושתי בנותיו - נקרא ומתרגם. מעשה יהודה ותמר - נקרא
 ומתרגם, מעשה עגל ראשון - נקרא ומתרגם. הקללות
 שבתורה - נקראין ומתרגמין, לא יהא אחד מתחיל ואחד
 גומר, אלא המתחיל - הוא גומר את כלן. אזהרות ועונשין
 שבתורה - נקראין ומתרגמין. מעשה אמנון ותמר - נקרא
 ומתרגם. מעשה אבשלום בפלגשי אביו - נקרא ומתרגם.
 מעשה פלגש בגבעה, נקרא ומתרגם (יחזקאל טו, ב): "הודע את
 ירושלים" - נקרא ומתרגם. ומעשה באחד שהיה קורא לפני
 רבי אליעזר "הודע את ירושלים", ומתרגם. אמר לו: 'צא
 והודיע תועבותיה של אמוך! והמרפכה - קורין אותה לרבים.
 מעשה ראובן נקרא ולא מתרגם, ומעשה ברבי חנינא בן
 גמליאל שהיה בכבול, והיה קורא החזן (בראשית לה, כב): "וילך
 ראובן וישכב את בלחה" וגו' ויהיו בני יעקב שנים עשר"
 ואמר למתרגם: 'אל תתרגם אלא אחרוני! ושפחוהו חכמים.
 מעשה עגל השני נקרא ולא מתרגם, אלו הן מעשה עגל

השני: מן "ויאמר משה אל אהרן מה עשה לך העם הזה" (שמות לב, כא) עד "וירא משה את העם כי פרוע הוא" וגו' (שם, כה). ועוד פתוב אחר (שם שם, לה): "ויגף ה' את העם" וגו'; מכאן אמר רבי שמעון בן אלעזר: אין אדם רשאי להשיב על התקלקלה, שמתשובה שהשיב אהרן למשה פקרו האפיקורסים. ברבת פתנים – נקראין ולא מתרגמין. מעשה דוד ואמנון – נקרא ולא מתרגם, והסופר מלמד בדרבו.

ב. כל המקראות הכתובות לגנאי – קורין אותן לשבח, כגון (דברים כה, ל): "אשה תארש ואיש אחר ישגלגלה"; כל מקום שכתוב 'ישגלגלה' קורין אותו 'ישפכנה', כגון (דברים כה, כז): "בשחין מצרים ובעפלים" כל מקום שכתוב 'בעפלים' קורין אותו 'בפחרים', וכגון (מלכים-ב ו, כה): "ורבע תקב דביונים בפחמשה כספ"; (ישעיה לו, יב): "לאכל את צואתם ולשתות את מימי רגליהם"; (מלכים-ב י, כז): "וישמהו למחראות – למוצאות". רבי יהושע בן קרחה אומר: "וישמהו למחראות" קורין אותו בכתבו, מפני שהוא גנאי.

כא. כְּתַב תִּנְכַּתֵּב לְיַחִיד – אֵין מְכַנֵּין אוֹתָהּ לְרַבִּים, לְרַבִּים – אֵין מְכַנֵּין אוֹתָהּ לְיַחִיד. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַמְתַּרְגֵּם פְּסוּק כְּצוּרָתוֹ – הֲרִי זֶה בְּדַאי, וְהַמוֹסִיף – הֲרִי זֶה מְגַדֵּף. תִּרְגְּמוּ הַעוֹמֵד לְפָנֵי חָכָם – אֵינוֹ רֹשָׁאֵי לֹא לְפָחוֹת וְלֹא לְהוֹסִיף וְלֹא לְשַׁנּוֹת, אֶלָּא אִם בֵּן יְהִיָּה אָבִיו אוֹ רַבּוֹ.

יום שני, ט חשוון

מסכת מועד קטן פירק ראשון

א. מַעֲיֵן הַיּוֹצֵא בַּתְּחִלָּה, מִשְׁקִין מִמֶּנּוּ אֶפְלוּ שְׂדֵה בַּיִת הַבַּעַל; דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: אֵין מִשְׁקִין מִמֶּנּוּ אֶלָּא שְׂדֵה בַּיִת הַשְּׁלֵחִין שְׁחֲרָבָה. רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה אוֹמֵר: לֹא כֹּף וְלֹא כֹּף, יָתֵר עַל בֶּן אֹמֵר רַבִּי יְהוּדָה: לֹא יִפְנֶה אָדָם אֶמֶת הַמַּיִם, וַיִּשְׁקָה לְגַנְתּוֹ וּלְחֲרָבָתוֹ בְּחֹלוֹ שֶׁל מוֹעֵד. אֵין מְמַלְאִין וּמִשְׁקִין בְּקִילּוֹן, וְאֶפְלוּ מִן הַבְּרָכָה שְׁנַתְּמַלְאֵת בְּקִילּוֹן, אֲבָל בְּרָכָה שְׁנוּטֶפֶת מִשְׂדֵּה בַּיִת הַשְּׁלֵחִין זֶה – מִתֵּר לְהַשְׁקוֹת מִמֶּנּוּ שְׂדֵה בַּיִת הַשְּׁלֵחִין אַחֲרָת. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן מְנַסְיָא אוֹמֵר: שְׁתֵּי עֲרוּגוֹת

זו למעלה מזו – לא ידלה מן התחתונה וישקה לעליונה, אבל משקה הוא מן העליונה לתחתונה, יתר על כן אמר רבי אלעזר בן רבי שמעון: אפלו ערוגה אחת, חציה נמוך וחציה גבוה – לא ידלה ממקום נמוך שבה ומשקה, למקום גבוה שבה. אבל מולף הוא מן הגבוה שבה על הנמוך שבה ומשקה, מרביצין שדה בית השלחין במועד.

ב. אלו הן עגיות: בדידיו² שבעקרי הזיתים, ושבעקרי אילנות – מתרין. וממשמשין בקנים. דבר האבד עושין אותו במועד, דבר שאינו אבד – אין עושין אותו במועד, מוכר אדם עגתו של מים לנכרי, ומחליף עמו משבת למוצאי שבת ואינו חושש. ג. אין חופרין בורות שיהיו ומערות במועד, אבל מחנכין ומתקנין אותן. אמר רבי: נראין דברי רבי יהודה במועד, ודברי חכמים בשביעית. ביצד פדרפו? חופר בגומא ותולה בה מצודה. ביצד שלא פדרפו? תוחב בשפוד ומכה בקרדס ומרדד אדמה תחתיו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: פשאמרו משדה לבן שלא פדרפו, לא אמרו אלא בשדה לבן הסמוכה לעיר,

² גומות עגולות סביב האילן ומים בתוכן.

אָבֵל בְּשִׂדָּה לָבֵן הַסְּמוּכָה לְשִׂדָּה אֵילָן, אֶפְלוּ בְּדַרְבּוֹ - שָׁמָּה יֵצְאוּ מִשִּׂדָּה לָבֵן, וַיַּחְרִיבוּ אֶת הָאֵילָנוֹת. צָדִין אֶת הָאִישׁוֹת, וְאֵת הָעֶבְרִים מִשִּׂדָּה לָבֵן, וּמִשִּׂדָּה הָאֵילָן בְּדַרְבּוֹ, וּמַחְרִיבֵי חוּרֵי הַנְּמָלִים. בֵּיצַד מַחְרִיבֵינָּ? רַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי אוֹמֵר: מֵבִיא עֶפֶר מֵחוּרוֹ שֶׁל זֶה וְנוֹתֵן לְחוּרוֹ שֶׁל זֶה, וְהֵן חוֹנְקִין זֶה אֶת זֶה. מֵרַבִּיצִין מִים עַל גְּבֵי פִשְׁתָּן מִפְּנֵי עֶקְרֵב. וְנָחִיל שֶׁל דְּבוּרִים שְׁבֵרַח - מַחְזִירִין אוֹתָן לְמִקּוּמוֹ.

ד. מִי שֶׁהָיָה כְּתָלוּ גֹזְחָה לְרִשׁוֹת הָרַבִּים - סוֹתְרוּ וּבִנְיָה אוֹתוֹ, מִפְּנֵי סִכְנַת נַפְשׁוֹת. חוֹמַת הָעִיר שֶׁנִּפְרָצָה - גּוֹדְרִין אוֹתָהּ. גְּדֻרוֹהָ וְנִפְרָצָה - אֵין גּוֹדְרִין אוֹתָהּ. אִם הָיְתָה סְמוּכָה לְסִפֵּר - סוֹתְרָהּ וּבִנְיָה בְּדַרְבּוֹ.

ה. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: רוֹאִין אֶת הַנְּגָעִים לְהַקֵּל וְלֹא לְהַחְמִיר; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: לֹא לְהַקֵּל וְלֹא לְהַחְמִיר, שְׂאֵם אֶתָּה אוֹמֵר גְּזַק לֹא לְהַקֵּל - גְּזַק לֹא אַף לְהַחְמִיר. אָמַר רַבִּי: נִרְאִין דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר בְּפִסְגָּר, וְדְבָרֵי רַבִּי יוֹסִי בְּפִחְלָט. אֵיזָה הוּא חֲנוּדָה הַקְּבֻרוֹת? מֵאֲרִיךְ בָּהּ וּמֵרַחֵב בָּהּ. אֵיזוֹ הִיא נְבֻרְכָתָּה?

זו היא בקיעה, מודה רבי יהודה: בסיד שיכול לגומרה, שפדין אותה במועד.

ו. אין מקדשין נשים במועד. רבי יהודה מתיר, שפא יקדמונו אחר ברחמים. ממאנין, ומגרשין, וחולצין, ומיבמין במועד.

ז. מלקט אדם עצים ועשבים, בין מתוך שלו בין מתוך של חברו, ובלבד שלא יעשה אומן. וטוחנין במועד לצרף המועד.

דבר האבד – עושין אותו במועד. דבר שאין אבד – אין עושין אותה במועד. במה דברים אמורים? בתלוש, אבל במחבר –

אף דבר האבד – אין עושין אותו במועד. אם אין לו מה יאכל – קוצר ומעפר, וזורה ובורר, וטוחן, ובלבד שלא ידוש בפרות.

ח. לוקחים מן העובדי פוכבים שדות בתים וכרמים, בהמה ועבדים ושפחות, מפני שהוא כמציל מידם, וכותב ומעלה בערפאין בשבת, ואם היה כהן – מטמא להם ויוצא לדון עליהם בחוצה לארץ, וכשם שמטמא בחוצה לארץ – כן

מטמא בבית הקברות, ומטמא ללמד תורה ולשא אשה. רבי יהודה אומר: אם יש שם ממי ללמד – הרי זה לא יטמא. ואם

³ ברכה גדולה עשויה בחצר שיבנסו המים לתוכו.

לאו – תְּרִי זֶה מְטַמֵּא. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר: אִם יֵשׁ שָׁם מִמֵּי לְלַמֵּד –
תְּרִי זֶה מְטַמֵּא, שְׂאִין מִכָּל אָדָם זוֹכֵה לְלַמֵּד אֲלֵא מִמֵּי שְׁזוֹכֵה
לוֹ.

יּוֹם שְׁלִישִׁי, י' הַשָּׁנָה

מִסֻּכַּת מוֹעֵד קָטָן פָּרֶק שְׁנִי

א. כָּל אֵלֹהֵי שְׂאֵמְרוּ: 'מִגְּלָחִין בְּמוֹעֵד' – מִתָּר לְסַפֵּר בְּמוֹעֵד.
בְּתוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם שָׁל אֲבָל, אַף עַל פִּי שְׁהִתִּירוּ לוֹ לְסַפֵּר – לֹא
הִתִּירוּ לְסַפֵּר בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים, אֲבָל מִסַּפֵּר הוּא בְּצַנְעָה בְּתוֹךְ
בֵּיתוֹ.

ב. כָּל אֵלֹהֵי שְׂאֵמְרוּ 'מִכְּבָּסִין בְּמוֹעֵד' – מִתָּר לְכַבֵּס. בְּתוֹךְ
שְׁלֹשִׁים יוֹם שָׁל אֲבָל, אַף עַל פִּי שְׁהִתִּירוּ לוֹ לְכַבֵּס – לֹא יוֹלִיד
כִּלְיֵי לְבוּבִים, אֲבָל מְכַבֵּס הוּא בְּצַנְעָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ, כְּשֵׁם שְׂאֵסוֹר
לְסַפֵּר וּלְכַבֵּס – כִּן אֵסוֹר לְטוֹל צְפָרְנַיִם; דְּכָרִי רַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי
יוֹסֵי מִתִּיר. וְכֵן הָיָה רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: הַבָּאִין מִחוּץ הַיָּם
וּמִמְדִּינַת הַיָּם – אֵסוֹרִין לְסַפֵּר וּלְכַבֵּס. וְחֻכְמוֹס מִתִּירִין. אָמַר

רבי: גראין דברי רבי יהודה, בזמן שלא נטל רשות, ודברי חכמים, בזמן שנטל רשות.

ג. אין כותבין שטרין אריסות וקבלנות במועד. רבי יהודה מתיר, שפא יקדמונו אחר. כותב אדם השבנותיו במועד, ומחשב אדם יציאותיו במועד, ומקבלין קבולת במועד למוצאי מועד, ובלבד שלא ישקל ושללא ימנה, ושללא ימדוד פדרה שעושה בחול.

ד. הקובר את מתו שני ימים קדם הרגל – מונה חמשה ימים אחר הרגל. ורבים מתעסקין בו, ומלאכתו נעשית על ידי אחרים. ועבדיו ושפחותיו עושין בצנעה בתוך ביתו, ואין רבים מתעסקין עמו, שבבר נתעסקו בו ברגל. כללו של דבר: כל שהוא משום אכל – רגל מפסיקו, וכל שהוא משום עסקי רבים – אין רגל מפסיקו. קברו שלשה ימים בסוף הרגל – מונה שבעה אחר הרגל. ארבעה ימים הראשונים – רבים מתעסקין בו. שלשה ימים האחרונים – אין רבים מתעסקין בו, שבבר נתעסקו בו ברגל, ורגל עולה לו.

ה. שְׁבָעָה יָמִים קִדְּם הֶרְגֵּל מִסֵּפֶר בְּעֶרְב הֶרְגֵּל. אִם לֹא סִפֵּר בְּעֶרְב הֶרְגֵּל – אֲסוּר לְסַפֵּר עַד שְׁיַעֲבְרוּ עָלָיו שְׁלֹשִׁים יוֹם, אִף עַל פִּי שְׂאִין הֶרְגֵּל עוֹלָה לְסִפִּירַת שְׁבָעָה – עוֹלָה לְסִפִּירַת שְׁלֹשִׁים יוֹם. סִיִּים בְּפִיַת הַמָּטָה שְׁלֹשָׁה יָמִים קִדְּם הֶרְגֵּל – אִין צָרִיךְ לְכַפּוֹתָהּ אַחַר הֶרְגֵּל; דְּבָרֵי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: אִפְלוּ יוֹם אֶחָד, וְאִפְלוּ שָׁעָה אַחַת. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן: הֵן הֵן דְּבָרֵי בֵּית שְׁמַאי, הֵן הֵן דְּבָרֵי בֵּית הִלֵּל, שְׁבִיַת שְׁמַאי אוֹמְרִים שְׁלֹשָׁה יָמִים. וּבֵיַת הִלֵּל אוֹמְרִים: יוֹם אֶחָד בְּעֶרְב שַׁבַּת זוֹקֵף אֶת מִטָּתוֹ. וּבְמוֹצָאֵי שַׁבַּת כּוֹפֵה, אִפְלוּ לֹא נִשְׁתַּיַּר לֹא אֶלָּא יוֹם אֶחָד בְּלִבָּד. אִין אָבֵל רִשְׁאֵי לְהִתְאַבֵּל בְּתוֹךְ הַמוֹעֵד, אָבֵל נוֹחֵג בְּצַנְעָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ.

ו. שוֹתִין מִי זְבָלִים, וּמִי דְקָלִים, וְכוּם עֶקְרִין בַּמוֹעֵד, שְׁפִרְאִשׁוֹנָה הִיוּ אוֹמְרִים: אִין שוֹתִין מִי זְבָלִין, וּמִי דְקָלִין, וְכוּם שֶׁל עֶקְרִין בַּמוֹעֵד, עַד שְׁבָא רַבִּי עֲקִיבָא וְלָמַד, שְׁשׁוֹתִין מִי זְבָלִין וּמִי דְקָלִין וְכוּם עֶקְרִין בַּמוֹעֵד. מִקִּיּוֹן דָּם לְבַהֲמָה, לְחִיָּה, וְלַעוֹפּוֹת, וְאִין מוֹנְעִין רְפוּאָה מִן הַבְּהֵמָה בַּמוֹעֵד. בְּהֵמָה שְׁתַּבְּעָה זָכָר –

אין מרביעין אותה, אבל מורדין אותה לבקרות⁴. המורה שתבעה – מרביעין אותה בשביל שלא תצטנן. ושאר כל הבתומות – מורדין אותן לבקרות. בכור ופסולי המקדשין – אין מרביעין אותן, לא במועד ולא בחול.

ז. דנין דיני ממונות, ודיני נפשות, ודיני קנסות. ושורפין את הפרה, ועורפין את העגלה, ורוצעין עבד עברי, ופודין את הערכין, ואת התרמים, ואת ההקדשות, ואת מעשר שני, ומפרקין מנעל מן האמוס⁵, ובלבד שלא יחזיר. מכבש של פובשים שהתירו קדם למועד – אין מחזירים לו, ואין צריך לומר שאין נוטל הימנו, ושל בעל הבית – נוטל הימנו, ואין צריך לומר שפחזירו. חניות פתוחות לסטיו – פותח ונועל בדרךבו. לרשות הרבים – פותח אחת ונועל אחת.

ח. ערב יום-טוב האחרון של חג – יוצא ומעטר את השוק בשביל יום-טוב האחרון של חג. יושבין על ספסל של פותים בשבת, ובפעול. ומעשה ברבן גמליאל, שהיה יושב על ספסל

⁴ מקום שיש בהמה והיא נרבעת מעצמה.

⁵ עץ עשוי כמדת המנעל לבית מושבו, ובשעת גמר מלאכה מושיבין אותו עליו.

שָׁל כּוֹתֵיִם בַּשַּׁבָּת בְּעַפּוֹ. אָמְרוּ לוֹ: מִיָּמֵינוּ לֹא הֵינּוּ נוֹהֲגִין כֵּן!
וְלֹא רָצָה לוֹמַר לָהֶם: "מִתְרִין אַתֶּם", אֲלֵא עָמַד וְהִלֵּךְ לוֹ.
רוֹחֲצִין שְׁנֵי אַחִים בְּאַחַד, וְאִין רוֹחֲצִין שְׁנֵי אַחִים בְּכַבּוּל⁶.
מַעֲשֵׂה בִיהוּדָה וְהִלֵּל בְּנֵיו שָׁל רַבֵּן גַּמְלִיאֵל, שְׁנַכְנְסוּ לְרַחֵץ
בְּכַבּוּל, אָמְרוּ לָהֶם: לֹא הֵינּוּ נוֹהֲגִין לְהִיּוֹת רוֹחֲצִין שְׁנֵי אַחִין
בְּאַחַד בְּכַבּוּל! וְלֹא רָצוּ לוֹמַר לָהֶם: "מִתְרִין אַתֶּם", אֲלֵא נַכְנְסוּ
וְרַחֲצוּ זֶה אַחֵר זֶה. יוֹצְאִין בְּקוֹרְדָּקִיסִין⁷ בַּשַּׁבָּת, וְאִין יוֹצְאִין
בְּקוֹרְדָּקִיסִין בַּשַּׁבָּת בְּבִירֵי⁸. וּמַעֲשֵׂה בִיהוּדָה וְהִלֵּל, בְּנֵיו שָׁל רַבֵּן
גַּמְלִיאֵל, שְׁתִּיּוּ יוֹצְאִין בְּקוֹרְדָּקִיסִין בַּשַּׁבָּת, וְלֹא שָׁל זֶהֱב בַּשַּׁבָּת
בְּבִירֵי, אָמְרוּ לָהֶם: לֹא הֵיוּ נוֹהֲגִין כֵּן לְהִיּוֹת יוֹצְאִין בְּקוֹרְדָּקִיסִין
שָׁל זֶהֱב בַּשַּׁבָּת! לֹא רָצוּ לוֹמַר לָהֶם: 'מִתְרִין אַתֶּם!' אֲלֵא
שְׁלַחוּם בְּיַד עַבְדֵיהֶם.

ט. חֲכָם שְׁמַת – הַבֵּל קְרוֹבִיו, הַבֵּל קוֹרְעִין, הַבֵּל חוֹלְצִין, וְהַבֵּל
סוֹפְדִין עָלָיו, וְהַבֵּל מְבָרִין עָלָיו – אֲפֵלוּ בְּרַחוּבָה שָׁל עִיר. אִין
מוֹלִיכִין חֲלִילִין לְבֵית הָאֲבֵל, וְלֹא לְבֵית הַמִּשְׁתָּה, וְלִבֵּית

⁶ שֵׁם מְקוֹם.

⁷ מֵינֵי מְנַעַל רֶהֱבִים.

⁸ שֵׁם מְקוֹם.

השמחה, אלא במקום שנהגו. איזהו הספד? זה שעל הלב, שנאמר (ישעיה לב, יב): "על שדים ספדים"; טפות – בידים. קילום – זה פשוט זרועות.

יום רביעי, יא השון

מסכת חגיגה פרק ראשון

א. הטמא פטור מן הראיה שנאמר (דברים יב, ח-ו): "ובאת שמה והבאתם שמה" – בראוי לפנס לעזרה, יצא טמא שאין ראוי לפנס לעזרה.

ב. יוחנן בן דהבאי אומר משום רבי יהודה: אף הסומא אחת מעיניו – פטור בראיה, שנאמר: "יראה". השליב רבי תחת בית הלל, לדברי בית שמאי (שמואל-א א, כב): "וחנה לא עלתה פי אמרה לאישה עד יגמל הנער" וגו'.

ג. קטן שאין צריך לאמו – חייב בספה. קטן שצריך לאמו – יוצא בערוב אמו, ושאינו צריך לאמו – מערבין עליו מזון שתי סעודות בערובי תחומין. קטן היודע לנענע – חייב בלולב.

יודע להתעטף - חיב בציצית. יודע לדבר - אביו מלמדו
שמע, ותורה ולשון קדש, ואם לאו - ראוי לו שלא בא לעולם.
יודע לשמור תפלו - אביו לוקח לו תפלין. ביצד בודקין אותו?
מטבילין אותו ונותנין לו חלין לשם תרומה. יודע לשמור גופו
- אוכלין על גופו טהרות. יודע לפרש בפיו - חולקין לו על
הגרן. ביצד בודקין אותו? מטבילין אותו ונותנין לו חלין לשם
תרומה. יש בו דעת לשאל, ספקו ברשות היתיד - טמא.
ברשות הרבים - טהור. יודע לשחט - שחיטתו כשרה. יכול
לאכל בנית דגן - פורשין מצואתו וממימי רגליו ארבע אמות.
בנית צלי - שוחטין עליו את הפסח, שנאמר (שמות יב, ד): "איש
לפי אכלו". רבי יהודה אומר: לעולם אין שוחטין עליו הפסח,
עד שידע הפרש אכילה. אומר לו: איזו הפרש אכילה? כל
שנותנין לו ביצה - ונוטלה, אבן - וזרקה.

ד. תינוקת שהביאה שתי שערות - חיבת בכל מצות
האמורות בתורה, או חולצת או מתיבמת. וכן תינוק שהביא
שתי שערות - חיב בכל המצות האמורות בתורה, ראוי
להיות בן סוּרר ומורה. נתמלא זקנו - ראוי לעשות שליח

צבור לעבר לפני התבה, ולשא את בפיו, אבל אין חולק בקדשי מקדש עד שביא שתי שערות. רבי אומר: אומר אני, עד שיהא בן עשרים שנה, שנאמר (עזרא ג, ח): "ויעמידו את הלויים מבן עשרים שנה ומעלה לנצח על מלאכת בית ה'".

ה. בית שמאי אומרים: מרבה מדת ראיה מומדת חגיגה, ראיה – בלה לגבוה, מה שאין בן בחגיגה. ובית הלל אומרים: מרבה מדת חגיגה מומדת ראיה, חגיגה נזהגת לפני הדבור ולאחר הדבור, מה שאין בן בראיה. שלש מצות נזהגות ברגל, אלו הן: ראיה, חגיגה ושמחה, יש בראיה מה שאין בשתייהן, יש בחגיגה מה שאין בשמחה, ובשמחה מה שאין בשתייהן. ראיה – בלה לגבוה, מה שאין בן בשתייהן. חגיגה – נזהגת לפני הדבור ולאחר הדבור, מה שאין בן בשתייהן. שמחה נזהגת באנשים ונשים, ונזהגת כל שבועה, מה שאין בן בשתייהן.

ו. איזו היא ראיה? אלו עולות הבאות לראיה. איזו היא חגיגה? אלו שלמים הבאין לחגיגה. אם יש לו להביא מתוך ביתו – יביא. ואם לאו – משתתף הוא עם אחרים, ובלבד שלא יפחות מבשעור, זה וזה קרויין חגיגה.

ז. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר: לֹא נִחְלְקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הַלֵּל עַל עוֹלָה וּשְׁלָמִים שֶׁל יוֹם-טוֹב, שְׁלֹא יָבִיא אֶלָּא מִן הַחֲלִין, וְעַל שְׁלָמִים הַבָּאִין בְּשָׂאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה, שְׁאֵם רוֹצֵה לְסַמֵּךְ מִן הַמַּעֲשֵׂר – סוּמֵךְ, עַל מַה נִּחְלְקוּ? עַל עוֹלֹת שֶׁל יוֹם-טוֹב עֲצֻמוֹ, שֶׁבֵּית שְׁמַאי אוֹמְרִים: יָבִיא הַכֹּל מִן הַחֲלִין, וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: יָבִיא חוֹבְתוֹ מִן הַחֲלִין, וְאֵם רָצָה לְסַמֵּךְ מִן הַמַּעֲשֵׂר – סוּמֵךְ, וּשְׂאֵר כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה יָבִיא חוֹבְתוֹ מִן הַחֲלִין.

ח. יִשְׂרָאֵל יוֹצֵאִין יְדֵי חוֹבְתָן בְּנִדְרִים וּנְדָבוֹת, וּבְמַעֲשֵׂר בְּהֶמְתָּה. כְּהֻנִּים בְּחֻטָּאת, וְאִשָּׁם בְּכֹכּוֹר בְּחֻזָּה וּבְשׁוֹק. אֲבָל לֹא בְּעוֹפוֹת וְלֹא בְּמִנְחוֹת. נְזִיר יוֹצֵא בְּאֵלוֹ, בֵּין בְּשֻׁלוֹ בֵּין בְּשֵׁל אַחֲרָיו, וּבְלֶבֶד שְׂיֵאכֹל מִן הַזֵּבֶה. כָּל שֶׁבָּעָה נְזִיר יוֹצֵא בְּאֵלוֹ, בֵּין בְּשֻׁלוֹ בֵּין בְּשֵׁל אַחֲרָיו.

ט. אֵין מְבִיאִים תּוֹדָה בְּחַג הַמִּצּוֹת מִפְּנֵי הַחֲמִין שְׁפָה, וְלֹא בְּעֶצְרַת מִפְּנֵי שֶׁהוּא יוֹם-טוֹב, אֲבָל מְבִיא תּוֹדָתוֹ בְּחַג הַסִּבּוֹת, וְיוֹצֵא בָּהּ יְדֵי חוֹבְתוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אֵין מְבִיאִין תּוֹדָה בְּחַג הַסִּבּוֹת, שְׁנֵאֵמַר (דְּבָרִים טו, טז): "בְּחַג הַמִּצּוֹת וּבְחַג הַשְּׁבוּעוֹת וּבְחַג הַסִּבּוֹת", כָּל שֶׁבֵּא בְּחַג הַמִּצּוֹת – כָּא בְּחַג הַשְּׁבוּעוֹת,

ובחג הספות, תודה שאינה באה בחג המצות - אינה באה, לא בחג השבועות ולא בחג הספות. רבי אלעזר בן רבי שמעון אומר: מביא אדם תודתו בחג הספות ויוצא בה ידי חובתו משום שמחה, ואין יוצא בה ידי חובה משום חגיגה.

י. עבר הרגל ולא חג - אינו חייב באחריותו, על זה נאמר (קהלת א, טו): "מענות לא יוכל לתקן וחסרון לא יוכל להפנות". רבי שמעון בן מנסיא אומר: איזו היא "מענות לא יוכל לתקן"? זה הבא על הערוה והוליד ממנה מזוזה. גנב אדם - יכול שיהזיר גנבו. גזל - יכול שיהזיר גזלו. בא על אשת איש - פסלה מידי בעלה, נטרד מן העולם והולך, ועל זה נאמר: "מענות לא יוכל לתקן". רבי שמעון בן יוחאי אומר: אין אומרים - 'בקרן גמל זה, שפא יש בו מום, בקרו חזיר זה שפא יש בו מום', אין מבקרין אלא טלה! ואיזה? זה תלמיד חכם הפורש מן התורה, ועל זה נאמר: "מענות לא יוכל לתקן". רבי שמעון בן אלעזר אומר: עליו הוא אומר (משלי כו, ח): "כפפור נודדת מן קנה" וגו', ואומר (ירמיה ב, ח): "מה פצאו אבותיכם בי עול כי רחקו מעלי" וגו'.

יא. הַתֵּר נְדָרִים פּוֹרְחִין בְּאֵוִיר, וְאִין לָהֶם עַל מַה שְּׁיִסְמְכוּ, אֲבָל חֶכֶם מִתִּיר לְפִי חֶכְמָתוֹ, הַלְכוֹת שֶׁבֵּת חֲגִיגוֹת וּמְעִילוֹת בְּהַרְרִין הַתְּלוּיִן בְּשַׁעְרָהּ, מִקְרָא מוּעָט וְהַלְכוֹת מְרֻבּוֹת, אִין לָהֶם עַל מַה שְּׁיִסְמְכוּ, מִכָּאן הָיָה רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: צָבְתָא בְּצָבְתָא מִתְּעַבְדָּא, צָבְתָא קִדְמִיתָא בְּמֵאֵי אֶתְעַבְדַּת, הָא לָאו בְּרִיָּה תוֹת. הַדִּינִין הָעֲבוּדוֹת, הַטְּהוֹרוֹת וְהַטְּמְאוֹת וְהַעֲרִיּוֹת, מוּסָף עֲלֵיהֶן הָעֲרֻכִין וְהַחֲרָמִים וְהַהֲקֵדְשׁוֹת, מִקְרָא מְרֻבָּה, מִדְּרַשׁ וְהַלְכוֹת מְרֻבּוֹת – יֵשׁ לָהֶן עַל מַה שְּׁיִסְמְכוּ, אֲבָא יוֹסֵי בֶן הַנֶּן אוֹמֵר: אֵלּוּ שְׁמוֹנָה מְקַצְעֵי תוֹרָה, גּוֹפֵי הַלְכוֹת הֵן.

יּוֹם חֲמִישִׁי, יב חֶשְׁוֹן

מִסְפַּקַת חֲגִיגָה פְּרָק שְׁנִי

ב. אִין דוֹרְשִׁין בְּעֲרִיּוֹת בְּשִׁלְשָׁה, אֲבָל דוֹרְשִׁין בְּשָׁנִים, אֲבָל לֹא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית בְּשָׁנִים. אֲבָל דוֹרְשִׁין בְּיַחֲד וְלֹא בְּמִרְכָּבָה בְּיַחֲד, אֵלּא אִם בֶּן הָיָה חֶכֶם מִבֵּין מוֹדְעָתוֹ. מַעֲשֵׂה בְּרַבֵּן יוֹחֲנָן בֶּן זִכְאִי שְׁהָיָה רוֹכֵב עַל הַחֲמוֹר, וְהָיָה רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲרֻד

מחפור אחריו, אמר לו: רבי שנה לי פרק אחד במעשה מרפכה, אמר לו: לא כף שניתי לכם ולא בפרפכה ביחיד, אלא אם בן היה חכם מבין מודעתו? אמר לו: מעתה ארצה לפניך? אמר לו: אמור! פתח רבי אלעזר בן ערבי, ודרש במעשה מרפכה, ירד רבי יוחנן בן זכאי מן החמור, ונתעטף במליתו, וישבו שניהם על גבי אבן אחת, פחת הוית, והרצה לפניו, עמד ונשקו, ואמר: ברוך ה' אלהי ישראל אשר נתן בן לאברהם אבינו שידע להבין ולדרש בכבוד אביו שבשמים, יש נאה דורש ואין נאה מקים, נאה מקים ואין נאה דורש, אתה נאה דורש ונאה מקים, אשריד אבינו אברהם! שאלעזר בן ערבי יצא מחלציה, שידע להבין ולדרש בכבוד אביו שבשמים. רבי יוסי ברבי יהודה אומר: שלשה הרצאות הן – רבי יהושע הרצה לפני רבן יוחנן בן זכאי. רבן יוחנן בן זכאי הרצה לפני רבי יהושע. חנניא בן חכינאי הרצה לפני רבי עקיבה.

ב. ארבעה נכנסו לפרדס, בן עזאי ובן זומא, אחר ורבי עקיבה. אחד הציץ ומת, אחד הציץ ונפגע, אחד הציץ וקצץ בנטיעות, ואחד עלה בשלום וירד בשלום. בן עזאי הציץ ומת.

עָלֵיו הִכְתוּב אוֹמֵר (תהלים קטז, טו): "יִקַּר בְּעֵינַי ה' הַמּוֹתֶה לְחַסִּידָיו". בֶּן זוֹמָא הֶצִּיץ וְנִפְגַּע, עָלֵיו הִכְתוּב אוֹמֵר (משלי כה, טז): "דִּבַּשׁ מִצְאָת אֶכּוֹל דִּיּוֹד וְגו', אֲלִישַׁע הֶצִּיץ וְקִצֵּץ בְּנִטְיֵעוֹת, עָלֵיו הִכְתוּב אוֹמֵר (קהלת ה, ח): "אַל תִּתֵּן אֶת פִּיךָ לְחַטִּיא אֶת בְּשָׂרְךָ" וְגו'. רַבִּי עֲקִיבָה עָלָה בְּשָׁלוֹם וַיֵּרֵד בְּשָׁלוֹם, עָלֵיו הִכְתוּב אוֹמֵר (שיר השירים א, ד): "מִשְׁכְּנֵי אַחֲרִיךָ נְרוּצָה" וְגו'. מִשְׁלוֹ מִשְׁל, לְמָה הִדְבַּר דּוֹמָה? לְפָרְדֵּם שֶׁל מֶלֶךְ וְעַלְיָה בְּנוּיָה עַל גְּבִי, מָה עָלֵיו לְהֵאָדָם לְהֶצִּיץ, וּבְלִבְד שְׁלֵא יוּזוּ אֶת עֵינָיו מִמֶּנּוּ. וְעוֹד מִשְׁלוֹ מִשְׁל, לְמָה הִדְבַּר דּוֹמָה? לְאַסְטְרֻטְיָא הָעוֹבְרָת בֵּין שְׁנֵי דְרָכִים, אֶחָד שֶׁל אֹר וְאֶחָד שֶׁל שְׁלֵג, הִפָּה לְכָאן – נְכוּה בְּאִשׁ, הִפָּה לְכָאן – נְכוּה מִשְׁלֵג, מָה עָלֵיו עַל אָדָם? לְחַלְדָּ בְּאִמְצַע, וּבְלִבְד שְׁלֵא יְהֵא נּוֹטָה לֹא לְכָאן וְלֹא לְכָאן. מַעֲשֵׂה בְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן חֲנַנְיָא, שְׁתִּיָּה עוֹמֵד עַל גְּבִי מַעְלָה בְּתַר תְּבִית, וְרָאָהוּ בֶּן זוֹמָא וְלֹא עָמַד מִפְּנָיו, הִגִּיעַ אֶצְלוֹ וְלֹא נָתַן לוֹ שְׁלוֹם, אָמַר לוֹ: מַאֵן וְלֹאִין בֶּן זוֹמָא? אָמַר לוֹ: צוּפָה תִּיִּיתִי בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, וְאִין בֵּין מִים תְּעֲלִיּוֹנִים לְמִים תִּתְחַתּוֹנִים אֶפְלוֹ טַפָּה, שְׁנַאֲמַר (בראשית א, ב): "וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם",

ואומר (דברים לב, יא): "בְּנֶשֶׁר יַעִיר קִנּוּ" וגו', מה נֶשֶׁר זה טָם על גבי קנּוּ, נוֹגַע ואִינוּ נוֹגַע, כִּף אִין בִּין מִים הַעֲלִיּוֹנִים לְמִים הַתְּחִתּוֹנִים, אֶפְלוּ טַפָּה. אָמַר לָהֶם רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ לְתַלְמִידָיו: כְּכֹר בֶּן זֹמָא מִבְּחוּץ! לֹא הָיוּ יָמִים מוֹעָטִים עַד שֶׁנִּסְתַּלַּק בֶּן זֹמָא.

ג. כָּל הַמִּסְתַּבֵּל בְּאַרְבַּעַה דְּבָרִים – רָאוּי לֹא שְׂאֵל בָּא לְעוֹלָם, מַה לְּמַעְלָה מַה לְּמַטָּה, מַה לְּפָנִים וּמַה לְאַחֹר. "כִּי שְׂאֵל נָא לְיָמִים רִאשׁוֹנִים" (דברים ה, לב) – יְחִיד, וְאִין שְׁנַיִם שׁוֹאֲלִין. יְכוּל יִשְׂאֵל אָדָם עַל קִדָּם לְמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית? תַּלְמוּד לֹאמַר (שם): "לְמַן הַיּוֹם אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים אָדָם עַל הָאָרֶץ", יְכוּל לֹא יִשְׂאֵל אָדָם מִשִּׁשֶּׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית? תַּלְמוּד לֹאמַר: – "לְיָמִים רִאשׁוֹנִים אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנֶיךָ", יְכוּל יִשְׂאֵל אָדָם מַה לְּמַעְלָה, מַה לְּמַטָּה, מַה לְּפָנִים מַה לְאַחֹר? תַּלְמוּד לֹאמַר: "וּלְמַקְצֵה הַשָּׁמַיִם עַד קִצְחַת הַשָּׁמַיִם", מְקַצֵּה הַשָּׁמַיִם וְעַד קִצְחַת אֶתְּהָ שׁוֹאֵל, וְאִי אֶתְּהָ שׁוֹאֵל מַה לְּמַעְלָה מַה לְּמַטָּה, מַה הִיָּה וּמַה עָתִיד לְהִיוֹת.

ד. מִיִּמְיָהֶן לֹא נִחְלְקוּ אֵלָּא עַל הַסְּמִיכָה, חֲמוּשָׁה זִוגוֹת הֵן: שְׁלֹשָׁה מְזוּגוֹת הָרִאשׁוֹנִים שְׂאֵמְרוּ שְׂאֵלָה לְסִמְךָ, וּשְׁנַיִם מְזוּגוֹת הַאֲחֵרוֹנִים שְׂאֵמְרוּ שְׂאֵלָה לְסִמְךָ, שְׁלֹשָׁה הָיוּ נְשִׂאִים, וּשְׁנַיִם לְהֵן

אבות בית דין; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: יהודה בן טבאי - אב בית דין, שמעון בן שטח - נשיא. אמר רבי יוסי: בתחלה לא היתה מחלקת בישראל, אלא בית דין של שבעים ואחד יושבין בלשכת הגזית, ושני בתי דינים של עשרים ושלשה. עשרין ושלשה יושבין על פתח הר הבית, ואחד בחיל, ושאר בית דין של עשרים ושלשה - יושבין בשאר עירות ישראל, נצרך אחד מהם - הולך אצל בית דין שבעירו. אין בית דין הולך אצל בית דין הסמוך לעירו, אם שמעו - אמרו להם. אם לאו, הוא ומפלא שבהן באין לבית דין שבהר הבית, אם שמעו - אמרו להם, ואם לאו - הוא ומפלא שבהם באין לבית דין שבחיל. אם שמעו - אמרו להם. אם לאו - אלו ואלו באין לבית דין שבלשכת הגזית, ובית דין שבלשכת הגזית, אף על פי שהוא של שבעים ואחד - אין פחות מעשרים ושלשה, נצרך אחד מהם לצאת, רואה, אם יש שם עשרים ושלשה - יוצא, ואם לאו - אין יוצא, עד שיהיו שם עשרים ושלשה. היו יושבין מתמיד של שחר עד תמיד של בין הערבים, ובשבתות ובמים טובים - נכנסין לבית המדרש

שבהר הבית⁹. נשאלה השאלה בפניהם, אם שמעו – אמרו להם, ואם לאו – עומדין במגזן. אם רבו המטמאין – טמאין. אם רבו המטהרין – טהורו. משם הלכה יוצא רווחת בישראל. משרבו תלמידי שמאי והלל שלא שמשו כל צרכן – רבו מחלקת בישראל, ונעשה התורה בשתי תורות, משם פותבין ושולחין בכל מקומות, כל מי שהוא חכם, ועניו, ושפוי, וירא חטא, ופרקו טוב, ודעת הבריות נוחה הימנו – יחא דין בעירו, משנעשה דין בעירו – מעלין ומושיבין אותו בהר הבית. ומשם מעלין ומושיבין אותו בחיל, ומשם מעלין ומושיבין אותו בלשבת הגזית, ושם יושבין ובודקין יחסי פהונגה ויחסי לוייה. כהן שנמצא בו פסול – לובש שחורין ומתעטף שחורין, יוצא והולך לו, ושלא נמצא בו פסול – לובש לבנים ומתעטף לבנים, נכנס ומשמש עם אחיו הכהנים. ויום-טוב היו עושין שלא נמצא פסול בזרעו של אהרן. ומביא עשירית האיפה משלו, ועובדה בידו, אף על פי שאין המשמר שלו. אחד כהן גדול

⁹ בגמרא הגירסא: יושבין בחיל.

ואחד כהן הדיוט שעבדו עד שלא הביאו עשירית האיפה
שלהן - עבודתן בשרה.

ה. איזו היא סמיכה שנחלקו עליה בית שמאי ובית הלל? בית
שמאי אומרים: אין סומכין ביום-טוב. ושלמים, החוגג בהן -
סומך עליהן מערב יום-טוב, ושוחטין ביום-טוב. ובית הלל
אומרים: סומכין ביום-טוב, ושוחטין ביום-טוב. אמרו בית הלל
לבית שמאי: ומה אם בשעה שאי אתה מתר לעשות להדיוט
- אתה מתר לעשות לגבוה, שעה שאתה מתר לעשות
להדיוט, אין דין שיהא מתר לעשות לגבוה? אמרו להם בית
שמאי: נדרים ונדבות יוכיחו, שמתר להדיוט ואסור לגבוה,
אמרו להם בית הלל: לא! אם אמרתם בנדרים ונדבות שאין
זמן קבוע, תאמרו בהגיגה שזמנה קבוע? אמרו להם בית
שמאי: אף הגיגה, פעמים שזמנה אינה קבוע, שמי שלא חג
ביום-טוב הראשון של חג - חוגג את כל הרגל בלוי, ויום-טוב
האחרון של חג. אבא שאול היה אומר: בלשון אחרת, משום
בית הלל, ומה אם בשעה¹⁰ שפירתך סתומה - פירת רבך

¹⁰ גרסת הנמרא - במקום.

פתוחה, בשעה שבירתך פתוחה, אינו דין שבירת רבך פתוחה? דבר אחר: שלא יהא שלחנך מלא ושלחן רבך ריקן.

ו. מעשה בהלל הזקן שסמך על העולה בעזרה, וחברו עליו תלמידי בית שמאי. אמר להם בית הלל: בואו וראו שהיא נקבה, וצריכין אנו לעשותה זבחי שלמים. הפליגו בדברים, והלכו להם, מיד נברה ידן של בית שמאי, ובקשו לקבץ הלכה כמותן, והיה שם כבא בן בוטא, שהוא מתלמידי בית שמאי. וידע שהלכה בבית הלל בכל מקום. ושלח והביא את כל צאן קדר שבירושלים, והעמידו בעזרה. ואמר: 'כל מי שצריך להביא עולות ושלמים – יבוא ויטל, ויסמוך'. באו ונטלו והעלו עולות ושלמים, וסמכו עליהן. בו ביום נקבעה הלכה בדברי בית הלל, ולא היה שם אדם שערער בזה. ושוב מעשה באחד מתלמידי בית הלל, שסמך על העולה בעזרה, מצאו תלמיד אחד מתלמידי בית שמאי. אמר לו: מה זה סמיכה? אמר לו:

מה זה שתיקה? שתקו בנייפה.

ז. עצרת שחל להיות בשני, או בחמישי, או בששי, או באחד מכל ימות השבת. בית שמאי אומרים: יום טבח לאחרים. בית

הִלֵּל אוֹמְרִים: אֵינּוּ יוֹם טְבַח. וּמַעֲשֵׂה שְׁמֹת אֶלְכָּסָא בְּלוּד, וּבֵאוּ
אֲנָשֵׁי עֵירוֹת לְהַסְפִּידוֹ. אָמַר לָהֶם רַבִּי טְרַפּוּן: צֵאוּ, אֵינּוּ מְסַפִּידִין
בְּיוֹם-טוֹב, מִפְּנֵי שְׂוִים-טוֹב שֶׁל עֲצַרְתְּ הַיְתָה.

יוֹם שִׁישִׁי, יג חֶשְׁוֹן

מִסְכַּת חֲנִינָה פָּרָק שְׁלִישִׁי

א. אֵיזוֹ חֲזוּקָה? כָּל שֶׁעָקַר אֶת רַגְלֵי מַמְוִים. עוֹדְהוּ רַגְלוֹ אַחַת
בַּמַּיִם - הַחֲזוּק לְדַבֵּר קָל - מִחֲזִיק עֲצָמוֹ לְדַבֵּר חֶמּוֹר שֶׁבְּהֵן.
עֲלָה - שׁוֹב אֵינּוּ מִחֲזִיק. הַטּוֹבֵל עַל מְנַת לְעֵלוֹת מִטְּמֵאָה
לְטַהָרָה - הָרִי זֶה טְהוֹר בְּכֻלָּם. הַטּוֹבֵל, אִם נִתְכַּוֵּן - טְהוֹר. אִם
לֹא - טְמֵא. אֲבָל הַמְטַבֵּל אֶת יָדָיו - בֵּין כַּף וּבֵין כַּף יָדָיו
טְהוֹרוֹת. רַבֵּן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹכֵל עַל טְהָרַת חֲלִין כָּל יָמָיו,
וְהֵיטָה מִטְּפַחְתּוֹ מִדָּרָם לְקַדְּשׁ. אוֹנְקָלוֹס הִגִּיר הָיָה אוֹכֵל עַל
טְהָרַת הַקַּדְּשׁ כָּל יָמָיו, וְהֵיטָה מִטְּפַחְתּוֹ מִדָּרָם לְחַטָּאת.

ב. חֶמֶר בְּקַדְּשׁ מִבְּתְרוּמָה שְׁמֵטְבִילִים בְּתוֹךְ בָּלִים, כּוֹסוֹת בְּתוֹךְ
כּוֹסוֹת, תְּמַחֲוִיין בְּתוֹךְ תְּמַחֲוִיין, בְּתְרוּמָה אֲבָל לֹא בְּקַדְּשׁ. נָתַן

לתוך הפל או לתוך גורגותני¹¹, הטבילה לתרומה, בין לקדש בין לתרומה – מהורים. אבא שאול אומר: לתרומה אכל לא לקדש, אחרים ותוף ובית הצביעה בתרומה, אכל לא בקדש. אמר רבי יוסי: זה לשון כפול! כל שיש לו אחרים ותוף – יש לו בית הצביעה. כל שאין לו אחרים ותוף – אין לו בית הצביעה.

ג. הנושא את המדרם – נושא את התרומה אכל לא את הקדש. ביצד? היו סנדליו טמאין ונושא חבית של תרומה על כתפו, ואין עושין כן בקדש. בגדי אוכלי תרומה – מדרם לקדש. ולא כמדת הקדש מדת התרומה. מרבה מדות הקדש ממדות התרומה, שבקדש – מטביל ומנגב ואחר כך קושר. ובתרומה – קושר ואחר כך מטביל. אחד קדשי מקדש ואחד קדשי הגבול בכך.

ד. גלים הנגמרים בטהרה אפלו בעזרה – צריכין טבילה לקדש, אכל לא לתרומה. ביצד? סלת שנתערבה, ונגע טבול

¹¹ כל גדול שבו מסנגים את תינו בעת הקציר וילא שוף לחשש שיהיו גלים פאלו כלי שאין בפיו בשפופרת הנוד, כי בגלים פאלו כמו כל או גורגותני לא שכית בהם שפיהם יהיה צר כל כך.

יום במקצתה - פסל את בלה. בתרומה - לא פסל אלא מקום מנעה. תקרע, אינו מצרף לא את הקדש ולא את התרומה. תפלי, מצרף מה שבתוכו לקדש אבל לא לתרומה. הרביעי - בקדש פסול. והשלישי - בתרומה. ובתרומה, אם נטמאת אחת מידי - חברתה טהורה. ובקדש - מטביל את שתיהן באחת. אין מטביל את הטהורה בפני עצמה ואת הטמאה בפני עצמה, אלא מטביל שתיהן באחת.

ה. הטובל את אחת מהן ועשה טהרות, כל הטהרות שעשה בטהרות עד שלא טבל שניהם - טמאות הטהרות, שהיד מטמא את חברתה לטמא בקדש; דברי רבי. רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: לפסל בקדש, אוכלים אוכלין נגובין בידיים מסואבות, בתרומה אבל לא בקדש. אומר רבי חנינא בן אנטיגנום: וכי יש נגובין בקדש? אלא תוחב את התורה בפוש או בקיסם ואוכל עמה זית, או בצל בתרומה אבל לא בקדש.

ו. חמר בקדש מבתרומה ומבחטאות: שהכל נאמנין על החטאת, ואין הכל נאמנין, לא על הקדש ולא על התרומה. חמר בחטאת: שהטהור לתרומה ולקדש - טמא לחטאת. יש

מינין לקדש ולתרומה, ואין מינין לחטאת. אונן - אסור במעשר, ומתיר בתרומה ובפרה. טבול יום - אסור בתרומה ומתיר במעשר ובפרה. מחסר בפרה - אסור בפרה, ומתיר במעשר ובתרומה.

ז. אמר רבי יוסי: מינין לרביעי בקדש שהוא פסול? ודין הוא, ומה מחסר כפורים שאין פסול בתרומה - פוסל, רביעי שהוא פסול בתרומה, אינו דין שיפסל בקדש? למדנו לשלישי מן הכתוב, ולרביעי מקל וחמר.

ח. אמר רבי נחמיה: מפני מה הפל נאמנין על הקדש ולא על התרומה? שלא יהא פל אחד ואחד אומר: 'הריני בונה במה ומזבח לעצמי', 'הריני שורף פרה לעצמי'; שנאמר (במדבר יח, ז): "ואתה ובניך אתה תשמרו את בהנתכם לכל דבר המזבח", יכול אף למעשר, לתרומה ולחלה? תלמוד לומר: "וילמבית לפרכת", מה "מבית לפרכת" מיוחד, שאין לדעתן של ישראל, יצאת תרומה ולמעשר וחלה שיש לדעתן של ישראל. רבי יהודה אומר: הרי הוא אומר (במדבר יט, ט): "והיתה לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה", שהכל נאמנין על שמירתה, ספק

רְשׁוֹת עִם הָאָרֶץ מְדַרְסוֹ וְהִסִּיטוּ, טְהוֹרִין לְחֵלִין וְטָמְאִין לְתַרוּמָה.

ט. מִמְלֵאִין וּמְקַדְשִׁין מִי הַטָּאֵת, בְּכֹל מְבִיאִין מִי הַטָּאֵת וְעַפְרַת הַטָּאֵת מִמְקוֹם לְמְקוֹם, עִם הָאָרֶץ שְׁאָמַר: 'טְהוֹר לְחַטָּאֵת' – מְקַבְּלִין אוֹתוֹ. 'כְּלִים חֵלְלוּ טְהוֹרִין לְחַטָּאֵת' – מְקַבְּלִין אוֹתָן הַיָּמֵנוּ. טָבֵל לְחַזוֹת וְלֹא הִזָּה – הָרִי זֶה אוֹכֵל בְּתַרוּמוֹת לְעָרֵב. רֹאֵה בְיָדָיו מִי הַטָּאֵת וְאֶפְרַת הַטָּאֵת – אוֹכְלִין עַל גְּבֵי טְהוֹרוֹת, וְעַל גְּבֵי בְּגָדָיו, וְעַל גְּבֵי סַנְדְּלָיו.

י. עִם הָאָרֶץ שֶׁהֵבִיא כְּלִים לְחַטָּאֵתוֹ – חֵבֵר לֹקַח הַיָּמֵנוּ לְחַטָּאֵתוֹ וּלְתַרוּמָתוֹ. הֵבִיא לְתַרוּמָתוֹ – אֵין חֵבֵר לֹקַח הַיָּמֵנוּ לֹא לְחַטָּאֵתוֹ וְלֹא לְתַרוּמָתוֹ. הֵבִיא לְחַטָּאֵתוֹ וּלְתַרוּמָתוֹ שֶׁל הַטָּאֵת – חֵבֵר לֹקַח הַיָּמֵנוּ לְתַרוּמָתוֹ וּלְחַטָּאֵתוֹ. לְתַרוּמָתוֹ – אֵין חֵבֵר לֹקַח הַיָּמֵנוּ, לֹא לְחַטָּאֵתוֹ וְלֹא לְתַרוּמָתוֹ. חֵבֵר שְׁאָמַר לְעַם הָאָרֶץ: 'הֵבֵא כְּלִים לְחַטָּאֵתוֹ' – חֵבֵר לֹקַח הַיָּמֵנוּ לְחַטָּאֵתוֹ וּלְתַרוּמָתוֹ. 'לְתַרוּמָתִי' – אֵין חֵבֵר לֹקַח הַיָּמֵנוּ לֹא לְחַטָּאֵתוֹ וְלֹא לְתַרוּמָתוֹ. הֵבִיא 'לְחַטָּאֵתִי וּלְתַרוּמָתִי שֶׁל הַטָּאֵת' – חֵבֵר לֹקַח הַיָּמֵנוּ, בֵּין לֹא לְאֶחָר, וּבְכֹלֵד שְׁלֹא יַעֲרִים, וְאֵם הָעָרִים

– הרי אלו טמאין. עם הארץ שאמר: 'כלים אלו הבאתים להפאתי ונמלכתי עליהן לתרומתי', הואיל ונתיחדו ברשות עם הארץ שעה אחת – הרי אלו טמאין.

יא. מן המודיעים ולפנים – נאמנין על כלי החרס ריקן לקדש. מן המודיעים לחוץ – אין נאמנין. ביהודה – נאמנין על טהרת יין ושמן כל ימות השנה, אבל לא על התרומה. בשעת הגתות והבדים – אף על התרומה. וקדם לגתות והבדים שבעים יום – נאמנין על הקדש ועל המדמע ועל הקנקן, אבל לא על התרומה, בשעת הגתות והבדים נאמנים אף על התרומה. נאמנין על היין בשעת היין, ועל השמן בשעת השמן. אבל לא על השמן בשעת היין ולא על היין בשעת השמן. עברו הגתות והבדים – חזרו לאסורן. הביאו לו חבית של תרומה – לא יקבלה הימנו, אלא אם בן אומר לו: 'יש לי בתוכה רביעית קדש בתוכה'. הביאה לגת הבאה אף על פי שמפירה שהיא היא – לא יקבלה ממונו. מעשה ברבי טרפון, שהיה מהלך בדרך, מצאו זקן אחד, אומר לו: מפני מה בריות מרנגות אחרים? והלא כל מעשיך ישרים הן! אלא שאתה מקבל

תְּרוּמָה בְּשֵׂאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה מִכָּל אָדָם. אָמַר רַבִּי טְרַפּוֹן: אֶקַּפֵּחַ אֶת בְּנֵי אִם לֹא הִלְכָה בְיָדֵי מַרְבֵּן יוֹחֲנָן בֶּן זַבְדִּי, שֶׁאָמַר לִי: מִתֵּר אַתָּה לְקַבֵּל תְּרוּמָה בְּשֵׂאֵר כָּל יְמוֹת הַשָּׁנָה מִכָּל אָדָם, עֲכָשׁוּ בְרִיּוֹת מְרַנְנֹת אַחֲרַי, גּוֹזֵר אֲנִי עָלַי שְׂאִינִי מִקַּבֵּל תְּרוּמָה בְּשֵׂאֵר יְמוֹת הַשָּׁנָה מִכָּל אָדָם, אֲלֵא אִם כֵּן יֵשׁ לוֹ בְּתוֹכָהּ רַבִּיעִית קֹדֶשׁ.

יב. הַגִּבְעוֹן שֶׁנִּכְנָסוּ לְבֵיתוֹ, וְכִתְבוּ עָלָיו מִבְּחוּץ: 'כָּל שְׂבֻבֵי תְּהוֹר' – נְאֻמְנִין עַל טְהוֹרַת הַחֲטָאֵת וְאִין נְאֻמְנִין עַל טְהוֹרַת תְּרוּמָה. וּבִירוּשָׁלַיִם – נְאֻמְנִין עַל טְהוֹרַת כָּל הַפְּלִים לְקֹדֶשׁ, אֲבָל לֹא לְתְּרוּמָה, וּבִשְׁעַת הַרְגֵל – אַף לְתְּרוּמָה. הַלּוֹקֵחַ פְּלִים מֵאוּמְנֵי עִם הָאָרֶץ, וְהַמוֹכֵר פְּלִים לְאוּמְנֵי עִם הָאָרֶץ – נְאֻמְנִין עַל טְהוֹרַת הַחֲטָאֵת וְאִין נְאֻמְנִין עַל טְהוֹרַת תְּרוּמָה.

יג. שֶׁלַחן שֶׁנִּטְמָא – מִטְבִּילִין אוֹתוֹ בְּזִמְנוֹ, וְאֶפִּילוּ בִשְׂבֻת, מַעֲשֶׂה שֶׁהִטְבִּילוּ אֶת הַמְּנוֹרָה בְּיוֹם-טוֹב, וְהָיוּ הַצְּדוֹקִין אוֹמְרִים: 'בֵּאוּ וְרֵאוּ פְּרוּשִׁין שֶׁמִּטְבִּילִין לְאוֹר הַלְּבָנָה'.

הִדְרוּ עֲלֵךְ סֵדֵר מוֹעֵד

שבת קדש, יד השון

מסכת ובמות פרק ראשון

א. אימתי אמרו: אם מתו או נתגרשו – צרותיהן מתרות?
 בחיי הבעל. אבל לאחר מיתת הבעל – צרותיהן אסורות.
 מאנו בחיי הבעל – צרותיהן מתרות. לאחר מיתת הבעל –
 צרותיהן חולצות ולא מתיבמות. וכלן שנמצאו אילונית, או
 שהיו נשואות לאחרים, בין בחיי הבעל ובין לאחר מיתת
 הבעל – צרותיהן מתרות. כל היכולה למאן ולא מאנה ומת,
 צרתה – חולצת ולא מתיבמת. כיצד אם מתו הן – צרותיהן
 מתרות? היתה בתו או אחת מפל העריות הללו נשואה
 לאחיו, ולו אשה אחרת, מתה בתו ואחר כך מת אחיו – צרתה
 מתרת. מת אחיו ואחר כך מתה היא – צרתה אסורה. הלכה
 צרת בתו ונשאת לאחיו השני, ולו אשה אחרת, מת אחיו
 ואחר כך צרתה, אף על פי שבתו קימת – צרת צרתה מתרת.

מתה צרת צרתה ואחר כך מת אחיו, אף על פי שבתו קנימת
- צרתה ואסורה, אפלו הן מאה. נמצאת אומר: כל זמן שאחין
מרבין - צרות מרבות, אחין מועטין - צרות מועטות. בשם
שואם מתו או מאנו או נתגרשו או נמצאו אילונית או שהיו
נשואות לאחרים - צרותיהן מתרות, כך צרת צרותיהן שמתו,
או שפאנו, או שנתגרשו, או שנמצאו אילונית, או שהיו
נשואות לאחרים - צרותיהן מתרות. בשם שפוטרות מן
הנשואין - כך פוטרות מן הארוסין. בפה דברים אמורים?
באשה שאין לה בה קדושין. אבל באשה שיש לה בה קדושין
- צרותיהן חולצות ולא מתיבמות; דברי בית הלל. בית שמאי
מתירין את הצרות לאחין:

ב. שש עריות חמורות מאלו, מפני שהן נשואות לאחרים,
צרותיהן מתרות. אמו, ואשת אביו, ואחות אביו, ואחותו
מאביו, ואשת אחיו מאביו, ואשת אחי אביו, שאין צרה אלא
מאה. נשאו לאחין שלא בעברה - צרותיהן פטורות. הלכו
צרות אלו ונשאו - בית שמאי אומרים: הן פסולות, והולד
פסול. ובית הלל אומרים: הן כשרות, והולד כשר. נתיבמו, בית

שְׂמַאי אוֹמְרִים: הֵן בְּשֵׁרוֹת, וְהוֹלֵד כְּשֵׁר. וּבֵית הֵלֵל אוֹמְרִים: הֵן פְּסוּלוֹת, וְהוֹלֵד מִמּוֹזֵר. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן יוֹנָי: בֵּא וּרְאֵה הֵיאָךְ הִלְכָה זֶה רוּחַת בְּיִשְׂרָאֵל. נַעֲשֶׂה כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׂמַאי – הוֹלֵד מִמּוֹזֵר לְדַבְּרֵי בֵּית הֵלֵל. נַעֲשֶׂה כְּדַבְּרֵי בֵּית הֵלֵל הוֹלֵד פְּגוּם לְדַבְּרֵי בֵּית שְׂמַאי. אֵלֶּא: בּוֹאוּ וּנְתַקֵּן שִׁיְהוּ הַצָּרוֹת הוֹלְצוֹת וְלֹא מְתַיַּבְמוֹת. לֹא הִסְפִּיקוּ לְגַמֵּר אֶת הַדְּבָר עַד שֶׁנִּמְרָפָה הַשָּׁעָה. אָמַר רַבִּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: מַה נַּעֲשֶׂה לָהֶם לְצָרוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת מֵעַתָּה? שְׂאֵלוּ אֶת רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ: צָרַת הַבֵּת מַהוּ? אָמַר לָהֶם: מִחֻלְקַת בֵּית שְׂמַאי וּבֵית הֵלֵל. וְהִלְכָה כְּדַבְּרֵי מִי? אָמַר לָהֶם: מִפְּנֵי מַה אַתֶּם מְכַנְּסִין רֵאשִׁי בֵּין שְׁנֵי הָרִים גְּדוֹלִים, לְבֵין בֵּית שְׂמַאי וּבֵית הֵלֵל, שִׁירוּצוּ אֶת רֵאשִׁי! אֵלֶּא מַעֲיֵד אֲנִי עַל שְׁתֵּי מִשְׁפָּחוֹת גְּדוֹלוֹת שֶׁהָיוּ בִירוּשָׁלַיִם: מִשְׁפַּחַת בֵּית עֲלוּבָאִי מִבֵּית צְבוּעִים¹², וּמִשְׁפַּחַת בֵּית קוּפָאִי מִבֵּית מְקוֹשֵׁשׁ – שֶׁהֵם בְּנֵי צָרוֹת, וּמֵהֶם פְּהַנִּים, וְהָיוּ מְקַרְיבִין עַל גְּבֵי הַמְּזוּבָּה. אָמַר רַבִּי מְרִפוֹן: תֵּאבֹב אֲנִי שִׁיְהֵא לִי צָרַת הַבֵּת וְאִשִּׁיאָנָה לְכַהֲנָה. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: אַף עַל פִּי שֶׁנְּחַלְקוּ בֵּית

¹² בְּגִמְרָא הַגֵּרָסָא: מִשְׁפַּחַת בֵּית צְבוּעִים מִבֶּן עַכְמַאי (גֵּר"א).

שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל בְּצָרוֹת, מוֹדִים שְׁאִין הוֹלֵד מִמּוֹר, שְׁאִין מִמּוֹר
אֵלָּא מִי שְׁאִסּוּרוֹ אִסּוּר עֲרוּהָ וְעָנוּשׁ פֶּרַת:

ג. אַף עַל פִּי שְׁנַחֲלָקוּ בֵּית שְׁמַאי וּבֵית הֵלֵל בְּצָרוֹת וּבְאַחֲיוֹת,
וּבְסִפְקֵי אִשָּׁת אִישׁ, וּבְגִט יִשָּׁן, וּבְמִקְדָּשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ בְּשׁוּחַ
פְּרוּטָה, וּבְמִגְרַשׁ אֶת אִשְׁתּוֹ וְלָנָה עִמּוֹ בְּפוּנְדָק – לֹא נִמְנְעוּ
בֵּית שְׁמַאי לִישָׂא אִשָּׁה מִבֵּית הֵלֵל, וְלֹא בֵּית הֵלֵל מִבֵּית שְׁמַאי,
אֵלָּא נִהְגּוּ הָאֻמָּת וְהַשְּׁלוֹם בִּינֵיהֶן, לְקַיֵּם מַה שְׁנֵאָמַר (זְכַרְיָה ה.
יט): "הָאֻמָּת וְהַשְּׁלוֹם אֶחָבוּ". אַף עַל פִּי שְׁאֵלּוֹ אוֹסְרִין וְאֵלּוֹ
מִתִּירִין – לֹא נִמְנְעוּ עוֹשִׂין טְהוֹרוֹת אֵלּוֹ עַל גַּב אֵלּוֹ, לְקַיֵּם מַה
שְׁנֵאָמַר (מִשְׁלֵי כ.א. ב): "כָּל דֶּרֶךְ אִישׁ יִשָּׂר בְּעֵינָיו וְתִכֵּן לַבּוֹת ה'";
רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: מִן הַסִּפְקֵי לֹא הָיוּ נִמְנְעִין, אֵלָּא מִן הַיְדֵאִי.
לְעוֹלָם הִלְכָה כְּבֵית הֵלֵל. וְהַרְוּצָה לְעִשׂוֹת כְּבֵית שְׁמַאי – עוֹשָׂה.
כְּבֵית הֵלֵל – עוֹשָׂה. וְהַרְוּצָה לְתַחֲמִיר עַל עֲצָמוֹ לְנַהֵג כְּחוּמְרֵי
בֵּית שְׁמַאי וּכְחוּמְרֵי בֵּית הֵלֵל – עָלְיוֹ הַפְּתוּב אוֹמֵר (קִהְלֵת ב. יד):
"הַפְּסִיל בַּחֲשֵׁךְ הוֹלֵךְ". הַתּוֹפֵס קוֹלֵי בֵּית שְׁמַאי וְקוֹלֵי בֵּית הֵלֵל
– רָשָׁע. אֵלָּא: אִם כְּדַבְּרֵי בֵּית שְׁמַאי – כְּקוֹלֵיהֶן וּכְחוּמְרֵיהֶן,
וְאִם כְּדַבְּרֵי בֵּית הֵלֵל – כְּקוֹלֵיהֶן וּכְחוּמְרֵיהֶן:

יהודי יקר!

בקביעות של כמה דקות ביום אתה יכול לזכות ללמוד את כל
ששה סדרי התוספתא!!!

הודעה משמחת

נתן להשתתף בזכות הגדולה של הדפסת סדרת ספרי שו"ת
'אשר בנחל' שסגלתם ידועה לישועה בכל דבר 0527622316